

**‘Als je denkt het
in *Frankrijk*
te redden
met *Engels*
kan dat best
tegenvallen’**

Philip Freriks

Tekst: Jacques Geluk

“Zijn die Fransen niet verschrikkelijk arrogant en vervelend? Tijdens mijn lezingen, die vaak over Frankrijk gaan, leg ik uit dat dit allemaal ontzettend meevalt en negen van de tien misverstanden voortkomen uit taalkwesties. Natuurlijk zijn er ook cultuurverschillen, maar het is onzin te zeggen dat die een onneembare barrière vormen. Het is voldoende ze te onderkennen en er rekening mee te houden”, zegt journalist, schrijver en presentator Philip Freriks vanuit Parijs, waar hij samen met zijn Franse vrouw Lili al vele jaren woont.

“**W**e hebben het er nooit over, maar de overeenkomsten die wij hebben met de Fransen zijn vaak groter dan de verschillen. Zij hebben veelal met dezelfde dingen te maken als wij”, zegt Philip Freriks, die dit jaar exact 50 jaar – met enkele onderbrekingen – in Frankrijk woont en weet waarover hij het heeft. Het loont, bijvoorbeeld voor ondernemers, de Fransen zoveel mogelijk in hun eigen taal aan te spreken. “De Fransen hebben het gevoel dat ze voor gek staan als ze een buitenlandse taal spreken. Doordat ze er, in tegenstelling tot de Nederlanders, van overtuigd zijn dat ze het niet kunnen, durven ze het ook niet. Dus wanneer je denkt het met Engels te kunnen redden in Frankrijk, kan dat best tegenvallen. President François Hollande spreekt ook maar drie woorden Engels en slaagt erin die ook nog verkeerd uit te spreken.” Freriks relateert dat beeld enigszins door te zeggen dat bij grote bedrijven als Renault, waar veel buitenlanders werken, Engels de voertaal is aan de top en dat ook jongeren steeds vaker het Engels beheersen. Hij neemt het ook op voor zijn tweede vaderland: “In de tegenwoordige tijd wordt Frankrijk vaak afgeschilderd als de zieke man van Europa, een land dat op instorten staat. Dat is natuurlijk een beetje onzin. Het is nog steeds de vijfde economie ter wereld. Er valt best veel op- en aan te merken, maar dit land gaat zeker Griekenland niet achterna.”

‘BENT U IN NEDERLAND?’

Veel mensen kennen Philip Freriks als presentator van het NOS-Journaal (1996-2009), het ‘Groot dictee der Nederlandse taal’ en de quiz ‘De slimste mens’.

Daarnaast is hij voor diverse omroepen en kranten jarenlang correspondent in Frankrijk geweest. “Ze vragen mij nog steeds af en toe om commentaar op actuele gebeurtenissen. Na de aanslagen van november 2015 in Parijs ben ik een aantal avonden achter elkaar te gast geweest in ‘Pauw.’” Geregeld is de eerste vraag die programmamakers stellen: ‘Bent u in Nederland?’ en als hij antwoordt ‘Nee, in Parijs’ gaat het vaak niet door. “We zijn nu bezig met een documentaire televisieserie die zich in Parijs afspeelt, maar daar kan ik nog niets over zeggen”, kondigt Freriks voorzichtig aan. Waar komt dat gevoel voor Frankrijk vandaan? “Dat heeft te maken met de

‘Frankrijk werd een soort fata morgana, een droom’

generatie waartoe ik behoor. In de periode dat ik als ongeveer 12-jarige naar de HBS ging, rond 1957, was Parijs wat later New York en Londen zijn geworden. Het was de dominante stad waar het gebeurde, al wist je niet precies wat dat was. De radio draaide evenveel Franse chansons als Engelse en Amerikaanse nummers. De sfeer was Frans georiënteerd. Bekende Vijftigers, de Remco Camperts en zo, schreven erover.

Het leek allemaal avontuurlijk. Er gebeurden dingen die in Nederland niet konden of mochten en daar kreeg je rode oortjes van. Jongens en meisje konden er ook vrij gemakkelijk naartoe, met de trein of voor een habbekrats met viswagens die vanuit IJmuiden naar Parijs reden. Naar Amerika gaan was in de jaren vijftig volstrekt ondenkbaar. Dat kostte een fortuin. Er zaten wel veel Amerikanen in Parijs, onder wie veel jazzmusici die daar na de Tweede Wereldoorlog waren blijven hangen.”

KOETERWAALSEN

Freriks leert op school de drie moderne talen. “Als je in Frankrijk kwam en je had een beetje je best gedaan op de middelbare school kwam je een heel eind. Tijdens vakanties pikte ik straattaal op en koeterwaalste ik me er altijd wel doorheen. De Fransen vonden het toen al prachtig als je hen in hun eigen taal aansprak. Frankrijk werd een soort fata morgana, een droom, maar toen ik er eenmaal zat – ik studeerde politieke wetenschappen in Parijs – bleek het wel minder romantisch te zijn dan ik in Utrecht had bedacht. Ik wist toen nog niet dat ik vijf jaar later correspondent zou worden. Ik was niet zo’n carrièreplanner, maar had wel al jong het idee dat ik een tijdje naar het buitenland moest. Ik had het gevoel dat ik daarvan wat kon opsteken, zonder precies te kunnen definiëren wat het me zou opleveren. Nu ik dat wel weet raad ik jongeren ontzettend aan dat te doen, want mensen die een tijdje in het buitenland hebben gezeten hebben iets extra’s en zijn in staat verder te kijken dan hun neus lang is. Ze blijven niet steken in ‘nombriisme’, navelstaren, maar kijken over hun grenzen heen, zien hoe din-

gen elders gebeuren en maken kennis met andere methoden en zienswijzen. Bovendien ontdekken ze dat die vaak meer resultaat opleveren, dan wanneer ze waren blijven rondraaien in hun eigen kringetje.”

‘Dit land gaat zeker Griekenland niet achterna’

LIEFDE VOOR TAAL

Liefde voor de taal is een eigenschap die velen Philip Freriks toedichten. Terecht, maar het ligt allemaal wel wat genuanceerder. “Op de middelbare school moesten we van een leraar Nederlands, die ook dichter was, geregeld opstellen schrijven. Hij maakte daar ook een competitie van. Ik schreef ook voor de schoolkrant, maar dat dit bewust voortkwam uit mijn liefde voor de taal geloof ik niet. Journalistiek was leuk om te doen en ik kon me er een beetje mee manifesteren. Pas in de loop der tijd ben ik gaan spelen met taal en begonnen met het schrappen van overbodige woorden. Met name bij de krant en later het NOS-Journaal werd dat nog sterker, doordat ik in een hele korte tijd moest samenvatten welk nieuws ik wilde overbrengen. Bovendien werd ik steeds kritischer op mezelf.” Freriks maakt zich niet zo druk over hoe anderen met de taal omgaan. “Taal is een levend iets, dat haar eigen leven leeft. Moppen op taalgebruik is ook van alle tijden,

dat is net zoals zeggen dat vroeger alles beter was of klagen over die jeugd van tegenwoordig. Daar kun je niet veel mee.” Toch ergert Freriks zich wel eens. “Het woord gaat duikt op in vrijwel elke zin: het gaat gebeuren, het gaat dit of dat. Als ik eindredacteur was zou ik dat woord uit alle zinnen halen. Dat maakt de tekst een stuk mooier. Hij klimt echter niet in de pen om met een opgeheven vingertje vlammende ingezonden brieven te schrijven tegen de verloederding onzer taal. “Ik houd van een goed geschreven stuk of boek, maar dat is altijd een kwestie van eigen smaak. Er zijn boeken waar critici of kenners enorm mee weglopen en ik niet zoveel mee heb. En omgekeerd.”

Wat taal betreft: Philip Freriks heeft het ‘Groot dictee der Nederlandse taal’ naar Nederland en Vlaanderen gebracht. “Toen ik correspondent was in Frankrijk was het dictee daar een soort nationale hype. Ik heb, in een speciale afdeling voor buitenlanders, meegedaan om een reportage te schrijven voor de Volkskrant. Ik kreeg daar zoveel positieve reacties op en de vraag of we dit niet konden doen in Nederland. Dat hebben we bij de NOS oude stijl aangeboden en uiteindelijk is het van de grond gekomen en uitgegroeid tot het dictee zoals we dat nu kennen.” Ten slotte goed nieuws voor trouwe kijkers: Philip Freriks en Maarten van Rossem, het enige jurylid, blijven voorlopig te zien in de quiz ‘De slimste mens’ van KRO-NCRV. “Het is een ontzettend leuke klus. Aanvankelijk dachten we dat we het één zomerseizoen zouden doen, maar het was meteen al een kijkcijferkanon. Inmiddels zijn we vier jaar verder en geniet ik van de opnamen, waarvoor ik twee keer per jaar naar Nederland kom.” 🎓

Philip Freriks begon zijn journalistieke loopbaan tijdens zijn middelbare schooltijd bij de Utrechtse editie van Het Parool. In 1966 vertrok hij naar Parijs om politieke wetenschappen te studeren. Vanaf 1971 was hij correspondent voor diverse kranten en omroepen en van 1996-2009 nieuwslezer bij het NOS-Journaal. Verder heeft hij tv-programma’s gepresenteerd als ‘Lopend vuur’, ‘Groot dictee der Nederlandse taal’, het boekenprogramma ‘Passages’, ‘Lekker weertje’ samen met Erwin Kroll en (nog steeds) ‘De slimste mens’. Verder heeft hij succesvolle theatertournees door Nederland gemaakt en was hij verteller in kameropera’s. Daarnaast heeft hij boeken geschreven, waaronder ‘Les chats de Lili’, ‘De Mitterrand route’, ‘Gare du Nord’ en de ‘Meridiaan route’. philipfreriks@speakersacademy.nl

